

Ideeën omzetten in onderzoek: partnerschappen aangaan en impact creëren?

Astrid Molenveld*

Barbara Fawcett & Rosalie Pockett, *Turning ideas into research*, London: Sage, 2015, 172 pp., ISBN 978-1-4462-6671-7, € 32,18.

In 2016 maakten de Adviesraad voor Wetenschap, Technologie en Innovatie (AWTI), de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) en het Rathenau Instituut een balans op van de wetenschap in Nederland: 'De overheid streeft naar een maximale impact van het wetenschappelijk onderzoek. Het begrip valorisatie staat daarbij centraal (...) In toenemende mate wordt de nadruk gelegd op het belang van publiek-publieke samenwerking, en kennis co-creatie bij onderzoek gericht op maatschappelijke uitdagingen' (AWTI, KNAW & Rathenau Instituut, 2016, p. 23-24). Hieruit blijkt dat de wetenschap zich in een snel ontwikkelende wereld begeeft, waarbij aansluiting bij maatschappelijke ontwikkelingen – door samenwerking en valorisatie van wetenschappelijke kennis – steeds belangrijker wordt. Barbara Fawcett en Rosalie Pockett beschrijven in hun boek *Turning Ideas into Research* soortgelijke ontwikkelingen.

Partnerschappen als basis voor onderzoek

Het eerste deel van het boek gaat terug naar de basis van onderzoek: waarom is het nodig, en op welke manieren kan het uitgevoerd worden? Dit deel benadrukt vooral dat partnerschappen de basis vormen voor onderzoek. Partnerschappen in de breedste zin van het woord, tussen promotor en promovendus, tussen onderzoekers onderling en tussen onderzoeker en *end-user* (p. 8): 'Research is a dynamic activity that enables researchers to manage complex networks, to move between different levels, to interrogate material analytically and to respond to dimensions of power. Researching also necessitates engagement with social, cultural, political and ethical agendas and facilitates the making of links and connections' (p. 11). Naast de overtuiging dat netwerken onderzoekers in staat stellen om data analytisch te bekijken en machtsverhoudingen bloot te leggen, zijn de schrijfsters van mening dat dergelijke netwerken essentieel zijn voor onderzoek. Het eerste punt zal bij veel onderzoekers wel in goede aarde vallen, als mogelijke methode om data te verzamelen, te verwerken of te valideren. Het tweede punt is echter controversiëler. Het aangaan van partnerschappen geeft namelijk blijk van een specifieke opvatting over onderzoek, welke waarschijnlijk is ingegeven door de achtergrond

* Astrid Molenveld is postdoctoraal onderzoeker bij het Departement Bestuurskunde en Sociologie van de Erasmus Universiteit Rotterdam en bij de onderzoeksgroep Management en Bestuur van de Universiteit Antwerpen. E-mail: molenveld@fsw.eur.nl.

van de schrijfsters in de sociale sector, als *supervisor* en in toegepast onderzoek. Dergelijke interactieve elementen in de wetenschappelijke wereld binnenbrengen zal niet bij alle onderzoekers aanslaan.

Fundamenteel onderzoek, dat streeft naar het achterhalen van onveranderlijke basisprocessen en mechanismen – met andere woorden: natuurwetten die de realiteit leiden – vereist volgens velen niet altijd het betrekken van de praktijk en de gebruikers in een interactieproces. Vooral het objectief en op afstand bestuderen van fenomenen en onderzoeksobjecten staat hier centraal. Daarnaast speelt mee dat sommige onderzoekers interactie met de praktijk en *end users* eerder ruis vinden in het proces van de experimentele interventie of wetenschappelijke vooruitgang. Onderzoekers die via interactie met *stakeholders* kennis-co-creatie bewerkstelligen, wordt soms partijdigheid of vooringenomenheid verweten. Daarnaast zouden interventies die succesvol worden geacht, volgens sommige onderzoekers niet gestoeld zijn op wetenschappelijk bewijs voor causale verklaringen (zie voor een discussie bijvoorbeeld Argyris & Schön, 1989). Onderzoekers die zich vooral richten op experimenten, theoretisch onderzoek of secundaire analyses van documenten (*desk research*), gebruiken daarnaast ook data die niet noodzakelijk worden voortgebracht in partnerschappen. Toegepast onderzoek, waarbij kennis voortvloeiend uit fundamenteel onderzoek wordt aangewend om oplossingen, producten en situaties te realiseren, past eerder bij de overtuiging van de schrijfsters. Hier zie je duidelijker de ontwikkeling naar een dynamische manier van onderzoeken ontstaan, en een overtuiging dat onderzoek niet meer in een ivoren toren plaats kan vinden. De toenemende nadruk die gelegd wordt op interdisciplinaire samenwerking, valorisatie en impactcreatie door organisaties die onderzoek financieren, is het bewijs voor deze ontwikkeling en het standpunt van de auteurs.

Evaluatieonderzoek als onderzoekstraditie

De specifieke opvatting over onderzoek komt mijns inziens ook terug in het hoofdstuk over evaluatieonderzoek. Dit is onderdeel van het tweede deel van het boek. Het biedt inzicht in de ontologische en epistemologische verschillen over wat kennis is, en hoe men tot kennis kan komen. Vanaf dit punt leggen de auteurs uit hoe deze fundamentele denkbeelden de strategie, het design en de methoden van onderzoek beïnvloeden. De auteurs willen een breed scala aan onderzoeksmethoden laten zien, en willen aantonen dat het onderscheid tussen kwalitatieve en kwantitatieve methoden niet langer geldig is (p. 39). Het boek houdt echter dit onderscheid sterk aan, en promoot evaluatieonderzoek als derde: 'key method of research' (p. 2). Hoewel ze aangeven dat ook evaluatieonderzoek kwalitatief en kwantitatief uitgevoerd kan worden, wordt evaluatie toch vaak een methode genoemd. Een diepere discussie over de meerwaarde van het slaan van een brug tussen kwalitatieve en kwantitatieve methoden blijft helaas achterwege. Bij het doorbladeren van het boek werd de verwachting gewekt dat het hoofdstuk over evaluatieonderzoek – een *unusual suspect* – misschien geschreven was vanuit het *critical realism*-perspectief (Bhaskar, 2013). Dit perspectief – dat ook weleens de brug tussen positivisme en constructivisme wordt genoemd (Befani, Ledermann

& Sager, 2007; Pawson & Tilley, 1997) – probeert sociale fenomenen te beschrijven, en tot verklaringen voor causale relaties te komen door context (C), causale mechanismen (M) en het effect (*outcome* = O) te beschrijven. In essentie beschrijft *critical realism* causaliteit als eigenschap van een bepaald systeem, die in elk systeem anders kan werken. In het huidige format blijft dit hoofdstuk een oproep tot het gebruiken van evaluatiemethoden, zonder te beargumenteren waarom dit van belang is. Een inbedding in bredere discussies over het onderscheid tussen kwalitatieve en kwantitatieve methoden is echter nodig om evaluatieonderzoek als ‘brug’-stroming en equivalente onderzoeksmethode te positioneren.

Een bundeling van ideeën om impact te creëren

Hoe je impact creëert met je onderzoek, krijgt aandacht in het derde deel van het boek. Het is gewijd aan het bespreken van de verspreiding van onderzoeksresultaten, en het laten inzien van de dwingende noodzaak om ‘een verschil te maken’, van meet af aan. Vooral beginnende onderzoekers zijn onzeker – wat overigens ook wordt erkend door de schrijfsters (p. 7) – en horen allerlei ‘grote begrippen’ rondzweven, bijvoorbeeld: valorisatie, impactfactoren, epistemologie, ontologie en *web of knowledge*. Deel drie helpt om dat soort begrippen te duiden. Je kunt er een overzicht vinden van de vele mogelijke manieren waarop je kunt valoriseren.

De auteurs houden in het gehele boek een vlotte schrijfstijl aan, die uitnodigt om direct van start te gaan met het opzetten van een onderzoeksproject. Wat een gemiste kans is, is de uitwerking van de praktische voorbeelden (gepresenteerd in gearceerde boxen). Deze hebben als doel te reflecteren over de kernthema’s van het boek (p. 1), maar hoewel deze voorbeelden inzichtelijk zijn, wordt hun doel niet expliciet benoemd. Daarnaast worden de voorbeelden niet ingeleid, en blijven de achtergrond en context vaak onduidelijk, zeker voor onderzoekers buiten de sociale wetenschappen.

Kortom, *Turning Ideas into Research* biedt een bundeling van ideeën, die vooral een beginnende onderzoeker op weg kan helpen. Deze doelgroep zal vooral veel ideeën kunnen putten uit de hoofdstukken over hoe je onderzoeksvragen kunt ontwikkelen en voor welk doel, welk theoretisch raamwerk je kunt kiezen en – als je dan een theoretisch raamwerk hebt gekozen – welke data je moet verzamelen, hoe je die moet interpreteren, en hoe je voor impact kunt zorgen. De achtergrond en specifieke overtuiging van de onderzoekers worden weerspiegeld in de stijl, de inhoud en de opbouw van het boek. Dit belet hen echter niet om een boek te schrijven dat toegankelijk en bruikbaar is voor een breed scala van onderzoekers uit verschillende onderzoeksdisciplines. Toch denk ik dat vooral sociale wetenschappers die aan het begin van hun (promotie)traject staan, de insteek en de specifieke dilemma’s die de auteurs benoemen, zullen herkennen en baat zullen hebben bij dit boek.

Literatuur

- Argyris, C. & Schön, D.A. (1989). Participatory action research and action science compared: A commentary. *American Behavioral Scientist*, 32(5), 612-623.
- AWTI, KNAW & Rathenau Instituut. (2016). *Balans van de wetenschap*. Den Haag: Rathenau Instituut.
- Befani, B., Ledermann, S. & Sager, F. (2007). Realistic evaluation and QCA: Conceptual parallels and an empirical application. *Evaluation*, 13(2), 171-192.
- Bhaskar, R. (2013). *A realist theory of science*. London: Routledge.
- Pawson, R. & Tilley, N. (1997). *Realistic evaluation*. London: Sage.